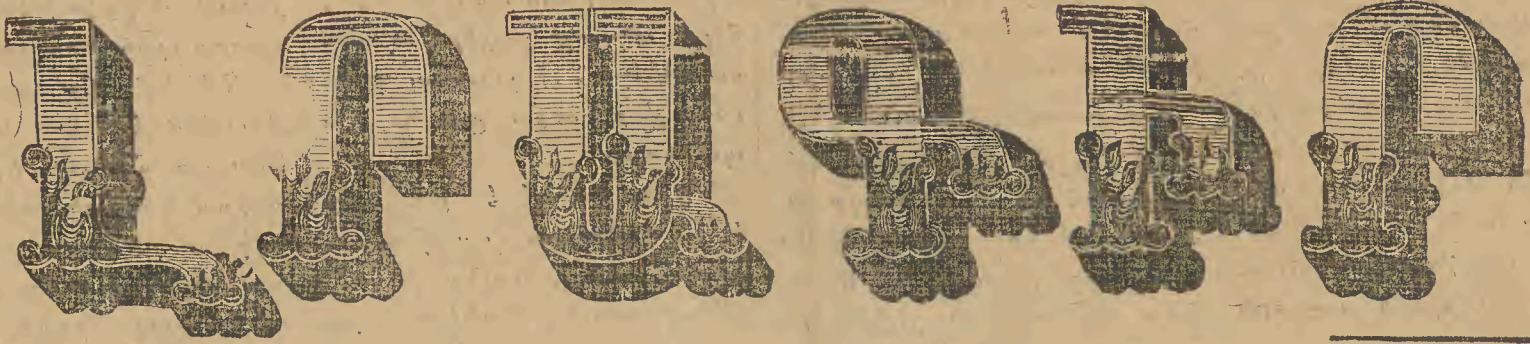

ՏՆՕՐԼԵՆ ԽՄԱՐԳԻՐ

ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՆԱԿ. Մ. ԹԻՒՂԵՆՏՅԱՆ

ԽՄԱՐԳՐԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա Բէրլէմպէ Բազար
Խոտ Խոտի գէմը Սամուր փո.
Գոց Թիւ 13

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

—:—:—:ԹԵՐԹԸ 1 ՂԵՆԻ ԹՈՒՂԹ:—:—:—:

ԲԱՍՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԵ ԲԵՐԼԵՄ

Կ. Պօլսոյ Համար

Տարեկան	դր. 250
Վեցամսեայ	» 130
Եռամսեայ	» 70

Գուառաց Համար

Տարեկան	դր. 330
Վեցամսեայ	» 170
Եռամսեայ	» 90

Թուար երկիր տրին. 40 ֆր. ք.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Հայոց ինքնօրինութեան խնդրոյն վրայ մեր մինչև ցարդ շարունակաբար յառաջ բերած Արեւելեան-Մամուլ հեռատես, լսելով, քննարկ և ներկուռ տեսութեանց յօդուածին իբր վերջաբան՝ դարձեալ նոյն հանգիսին հետեւեալ յօդուածք յառաջ բերելով կաւարտեմք սոյն տեսութիւնը:

ԻՆՏԵՆՏԻՆՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդոց վիճակին ու յարաբերութեանց հետ սովորաբար կ'փոխուին նաև իրաւունքի սահմանն և այդ իրաւունքը բացատրող բառերու իմաստը: Բնական զիտութեանց պէս՝ իրաւագիտութիւնն ալ կ'յառաջագիւծէ և այսօր տարբեր բառեր կ'գործածէ ազգաց գէպ ի ազատութիւն ըրած շրջումները յայտնելու համար:

Երբ ստույգ ժողովուրդ մը ոտք ելնելով իր հայրենի իրաւունքը ձեռք ձգէր, այդ միջոցաւ շարժումն ազատագրական յեղափոխութիւն կամ ազատամբութիւն կ'ընդունէր, իսկ ձեռք ձգուած արդիւնքն անկախութիւն կամ ազատութիւն: Հիմակ ազատութիւնն ալ աստիճաններ ունի, ինչպէս և իրաւունքն, որ սակայն զօրութեան վրայ կ'կախուի:

Դիւանագիտութիւնը Պալկտրիան անկախ ու ազատ չհամարողակէր, այլ Բիսպէն կանուանէ, վրան զի այն քաղաքական թոյլ կապերով վեհապետական իշխանութեան հետ կապուած կը մնայ: Նոյն կապերն ունէին նաև Բուսանիա ու Սերվիա, որ այսօր զօրաւոր պաշտպանութեան ու արեան գնով իրենց անկախութիւնը կստանան և ամեն քաղաքական կոպ կ'ըսեն: Միջազգային օրէնքն իր նորութիւններն ունի, որով կ'ընայ

գգուել վեհապետական կամ թագաւորական դիւրագրգռութիւններ, մինչև որ ինքնօրինութիւն վայելող ժողովուրդը հասունեայ և ժամանակը վեհապետական ինքնասիրութիւնն ամօքէ . . .

Բայց եթէ բանին խորը քննենք՝ պիտի տեսնենք որ զիւանագէտներն անգամ, որ այնքան ծանրախոհ մարդիկ են, անմիջապէս տակ կ'կարծեն սքոյել այն անկախութեան ու ազատութեան ընդարձակ արահետն որով կ'ընեն լուսամտ, գործունեայ և ձեռներեց ժողովուրդներ, և իրօք ինչ է Բիսպէն-Բիսպէն որ Հայոց սիրտն ու միտքն այնքան յուզեց, ինքնօրինութիւն, իրաւագիտական առմամբ, այն յարաբերական անկախութիւնն է որով ամեն անհատական կամ հաւաքական անձ իր կենաց շրջանին մէջ կը գործէ ու կ'յառաջագիւծէ: Ամեն ընկերական կենաց հիմն անհատն է, որ ընկերութեան հետ ու մէջ կ'ընդունայ: Սրբ մարդ ինքնօրէն է, իր բնականաց, իր հասարակային շրջանին մէջ և կ'շարժի այնպէս որ իր նիւթական, բարոյական ու մտաւորական պիտոյքն օրինաւոր միջոցներով կտրող ինի հոգալ, առանց իր նմանին իրաւանց սահմանին մէջ մտնելու: Ահա այս գործողութեան մէջ կ'կայանայ ինքնօրինութեան կամ լաւ և սքոյել ինքնավարութեան սկզբունքը: Այս առանձին ու ընկերական ինքնօրինութիւնն՝ զոր մարդ վայելելու իրաւունքն ունի՝ դաստիարակութեամբ ու կրթութեամբ զարգանալով, և որ ազատութեան հին ու նախնական ձևն է, զանազան ժամանակ այլևայլ գոյն և կերպարան առած է կառավարութեանց չընդհանրելի, որ միշտ իրենց իրաւասութեան սահմանէն դուրս ել-

նելով՝ ժողովրդոց ազատ շարժումն արգիլելու նկրտած են, քաղաքային կարգապահութեան և ապահովութեան պատրուակաւ:

Ժամանակ մը (ժիշին դարուն) քաղաքական իշխանութիւնն որ տկար էր, մեծ ներգործութիւն չունէր ժողովրդոց վրայ, որ որոշեալ նպատակներու համար ընկերակցական ազատ խումբեր կ'կազմէին, իրեն փոքրիկ իշխանութիւններ՝ իրարմէ գրեթէ անյատ. յետոյ կառավարութիւնն սկսաւ քիչ քիչ զօրանալ և այդ ընկերական խումբերն հարթել, այնպէս որ Ֆրանսայի Լուդովիկոս ԺԻ. և Նաբոլէօնի ժամանակ ընկերային ինքնօրինութիւնը վերցաւ և օրէնքը մինչև անգամ անհատական եւ ընտանեկան ներքին գործոց միջամտեց, ամեն անձնական իրաւունք և տեղական ինքնօրինութիւն անգոյնելով: Ի վերջէ Ֆրանսա զգաց որ այդ կեդրոնացման դուրսեմք իր յոյժը կ'սեղմէ, յառաջագիւծութիւնը կարգիլէ և թէ ճշմարտ մեծութիւնն ու զօրութիւնն ազատութեան մէջ է: Ինքնավարութեան սկզբունքն իր ընդարձակ կիրառութիւնը կ'ընդունի մանաւանդ Ամերիկայ ու Անկլիա, որ անհատ ու ընկերութիւն՝ թէ առանձին, թէ մտեւ. սական և թէ քաղաքային գործառնութեանց մէջ կ'ընթերցեն ինքնավարութեան օգուտները, միշտ սկսած ու մնալով կոտավարական ընդհանուր օրինաց:

Հայք՝ ոչ միայն իրենց ընտանեկան՝ այլև քաղաքային շրջանին մէջ կերպ մ'ինքնավարութիւն կ'վայելին ու կ'վայելեն, թէ անկից կարելի եղածին չափ օգուտ քաղելու չեն աշխատած, ինչ է մեր սահմանադրական վարչութիւնը՝ եթէ ոչ

մեր կրօնական, դպրոցական, թեմական, դաւառական գործերն Եւրոպայէ տնօրինելու ազատութիւն, որ մեզ կրնար տանիլ բարձրագոյն ինքնավարութեան՝ եթէ քսան տարիէ ի վեր մեր ազգ. անհատները, ընկերութիւնները, ժողովներն ու խորհուրդները՝ փոխանակ խօսելու և վիճելու, իրապէս գործէին և հայրենեաց շօշափելի պիտոյքը հոգալու միջոցները գտնէին ու գործադրէին: Ո՞վ կարգիլէր մեզ լուսաւորուելու, ազգային օգուտակար անգամները քաջալերելու, մեր վարժարանները բարեկարգելու և մեր ուղած ծրագիրը շինելու, ո՞վ կարգիլէր մեզ մեր ելմական վիճակը բարուքելու, մեր վառարկից կալուածքներն արգիւնաւորելու, մեր թաղական վեճերուն, մեր անհանգիստ երկպառակութեանց վերջ տալու, ո՞վ կարգիլէր մեզ մեր բնական կենաց կապերն ամրապնդելու, օտարասիրութենէ և ապականութենէ հեռանալու և ազգ. բարոյական ու մտաւորական միութեան հիմունքը դնելու: Չենք ուրանար որ այդ ինքնօրինութիւնն Հայաստանի բոլոր գաւառները տարածել կարելի չէր. իրաւ է որ կեդրոնական իշխանութիւն, Բ. Դաւաճ իրեն ընկած պաշտօնը, այն է պաշտպանութեան ու ապահովութեան միջոցները չէր խորհրդէր, և մինչդեռ մէկ կողմէ կատարեալ ազգային ինքնավարութիւն կ'ընթերցէր, միւս կողմէ՝ մանաւանդ գաւառները՝ անսահմ կ'թողուր հարստահարութիւններ ու երուղակներ, որով ամեն անհատական ճգունք տառաջիւն կ'մնային: Սակայն Հայք ազգային հաւաքական զօրութիւն մը կազմելով ընկերութեան այդ թշնամիները վառնելու և իրենց ապրելու ու

գործելու իրաւունքը պաշտպա-
նելու չափը կերպարան սու հայ-
րենասիրական ողի ու բարոյա-
կան կարողութիւն չունենին, Ե-
թէ ունենային՝ այսօր բոլորս
վին տարբեր կերպարանքով պի-
տի երևէին եւրոպական տե-
րութեանց առջև և պիտի ըս-
տանային այն Եւրոպացիներն ու
րու կ'պակսի միայն աստուծոյ
մահի իրը:

Եւ ի՞նչ է այդ աստուծոյ ինք-
նավարութիւնը, պարզապէս այն
ազատութիւնն է, որով ժողո-
վուրդ մը թէև հարկաւոր էր
հայրենի երկրին վարչական,
դատային ու զինուորական գոր-
ծերն ինք կ'անօրինէ, դուրս ու
նենալով ազատ ընտրութեամբ
կամ վեհապետի մը կողմէ սահ-
մանուած բնիկ կամ օտար իշ-
խան մը: Հայաստան ու Հայք
հասուն են այս տեսակ կառա-
վարական գործերն մը հա-
մար, որ այլևայլ բնական ու
քաղաքական հանգամանքներ
կ'պահանջէ: Երկրին ունի հա-
ղորդակցութեան գիւրդին միջոց-
ներ, համազգի հոծ մարմիններ
պարունակող քաղաքներ: Հայք
զուտ ազգային իշխանութեան
հպատակելու արամադրութիւն
ունին: Ունին արեւմտեան հայ-
րենի հոգը զինուորագործեամբ
պաշտպանելու, գիտնալ յարգել
օրէնքը, կ'սիրեն հայրենիք ու
արդար դատաստան, գիտեն
միտքանիլ և հասարակ թշնա-
մին վստել ի հարկին, ունին
ճարտարութեանց ու արուես-
տից մէջ միարանելու յարատե-
կաւորք, իրենց հայրենեաց հա-
մար ոչ միայն խելք լըս ու դը-
րամ թափելու, այլ ծանր ծանր
գոհարութիւններ ընելու տրա-
մադրութիւն ունին: Այս հան-
դամանքներէն մէկ քանին օ-
տարութեան մէջ ցոյց տուող
ժողովուրդ մը՝ յոսանի է որ իր
հայրենի երկրին մէջ աւելի պի-
տի զարգացնէ, երբոր քաղա-
քական ինքնավարութեան դեպ-
քային մէջ վարժի և իր բնիկ
հոգը՝ ապահովութեան մէջ ծաղ-
կի ու շենայ . . .

Ժամէ որ Հայք սթափի և
կարուսած ժամանակները ձեռք
ձգէ՝ ճգունք կրկնապատկելով
նոր դաշնագիր մը, նոր պայ-
մանագիր՝ նոր նոր քաղաքական
պիտոյքներ ծնցուցին: Արեւել-
քի մէջ մանաւանդ Հայք պէտք
է ցոյց տան որ մեր յիշած պայ-
մանները պիտի կրնան կատա-
րել, և թէ Տերութեանց խոր-
հուրդն մեծ անխառնութեան
դերմ մ'ըրաւ անտես առնելով
անոնց ինքիւրը . . . բայց այդ
խորհրդոյն վճիռը անդառնալի
չէ. և ինչ որ նա զլայաւ մեզ
Անգղիա կրնայ տալ և թէ միայն

կարենանք փորձով հաստատել
որ Արեւելքի մէջ գլխաւորապէս
հայկական տարւն քաղաքակրթ-
թութեան աւելի ընդունակ է:

Տրապիզոնի մէջ անյեանքն
անպատեհ և տխուր դէպք մը
պատահած էր, նոյն վիճակին
առաջնորդ Նազարեանց Մատ-
թէոս վարդապետի յիշմիածին
ուղևորելուն առթիւ:

Տեղւոյ թերթերէն ոմանք
այն դէպքին յիշատակութիւնն
ըրած ըլլալով, մեք լուծիւն
պահեցինք, ինքիւրն ու կիրքե-
րը ևս առաւել բորբոքելէ ըզ-
գուշանալու համար:

Մատթէոս վարդապետ հոկ-
տեմբերի 12-ին մեջ ժողովը
դեան հրաժեշտի ողջոյնը տա-
լու առնել խօսած քաղաքի մի-
ջոցին, մէկ երկու անձինք բար-
ձր ձայնով կընդհատեն քա-
ղաքը արժանի չէս եպիսկոպո-
սութեան գոչելով, որք եկե-
ղիէն դուրս հանուելէն վերջը,
երբ Առաջնորդարան տարուե-
լով կ'յանդիմանուին իրենց այս
ըրածին վրայ, կ'պնդեն թէ ի-
րաւունք ունենան այսպէս ընե-
լու, և թէ պատրաստ են դուրս
բանալ յիշեալ առաջնորդին
դէմ:

Այս խղճատկանութեան վը-
րայ այդ երկու անձինքն ալ
կառավարութեան բանաք կը
նետուին:

Առաջնորդը ամսոյն 12-ին
կ'մեկնի Տրապիզոնէն յիշմիա-
ծին, որմէ յետոյ բանտարկեալ
2 անձանցմէ մին խոտովանե-
լով թէ այն օրը ինքիւրքե ե-
լած ըլլալով ըրածը չէր գիտեր
և խորհրդով չէր վարուած, ա-
զատ կարճակուի, միւս ընկերն
ալ դատ պահանջելուն վրայ
պնդելով թէ պէտ նորէն կ'բան-
տարկուի, իսկ սա աղերսող իր
տալով կուսակալին թէ կրօնա-
փոխութեան պիտի ղիմէ, եւ
դատ կ'պահանջէ առաջնորդին
դէմ, այս ալ այսպէս կարճակ-
ուի բանտէն:

Սոյն անձինքը իրաւունք
ունենան կամ ոչ իրենց պահանջ-
մանցը մէջ, դարձեալ և այն-
պէս ըրածին անվայել և ան-
պատեհ բան մը կերեւայ մեզ:
Արդարեւ Մատթէոս վարդապե-
տն ալ ամեն պարագայի մէջ
արդարութեամբ և իմաստու-
տութեամբ վարուող անձ մ'է բ-
նիկ չեմք ուզեր, և շատ հաւա-
նական է թէ՛ այս երկու ան-
ձանց ալ քննաւ մը հասուցած ըլ-
լայ զիտմամբ կամ անգիտու-
թեամբ:

Իսկ այդ քննաւոր վրէժ առ-
նելու տեղը եկեղեցին ընտրել-
նին է, զոր չեմք կրնար ներել
իրենց: Եկեղեցին իբրեւ աղօ-
թեան զի և խաղաղութեան

հանդիսավայր մը, պէտք է
ազատ մնայ այս տեսակ անհա-
ճոյ և անտեղի ցոյցերէ ու տե-
սարաններէ, ինչքան ալ իրա-
ւացի ինչին սոքա ըստ ներքին
պատճառի:

Շատ կարելի է թէ այդ-
երկու անձինքը առաջնորդին
դէմ դատ և իրաւունք պահան-
ջելու իրաւունք մ'ունենան բայց
չեմք հասկնար թէ ինչ բոխ է
դատ և իրաւունք տեսնելու
տեղերն ու ժողովները մէկ կողմ
թողուլ, և եկեղեցւոյ առեանը
դատաստանատուն կամ խառնա-
տուն մը դարձնել փորձել: Ե-
թէ առաջնորդը արժանի չէր
եպիսկոպոսութեան և ոչ իսկ
առաջնորդութեան, այդ երկու
անձինքը կրնային իրենց իրաւ-
ունքը հասկնել կամ դաւա-
ռական ժողովին, և եթէ այս
ալ համակամ է իւր առաջնոր-
դին՝ այն ատեն ալ Պօլսոյ վար-
չութեան, որ կրնար եթէ նկա-
տողութեան արժանի լինել խն-
դիրը-հրաման զրկել առաջնոր-
դին որ առ այժմ օրաճգէ իւր
ուղևորութիւնը քիչ մ'ատեն:

Այս օրինակը ընթացքը չը
յարգելով եկեղեցին անկար-
գութեան տեսարան դարձնելը
պարզապէս ապօրինաւորութիւն
մը կ'լծուի մեզ, որ դժուարին
է արդարաւա՛ր ինչքան ալ ի-
րաւունք ունեցած ըլլայ զայդ-
գործողը՝ իր դիտաւորութեա-
նը մէջ զրած խնդրոյ մասին:
Ասկէ դատ այդ ցոյցն ընելով
ալ ի՞նչ շահած եղան իրենք,
— ոչինչ, այլ թէ առաջնորդն իր
ճանքէն ետ չմնաց, և թէ իրենք
ընդունայն բանտարկութիւն մը
կրեցին:

Այս մէկ քանի դիտողու-
թիւններն անոր համար կընենք
աստեանօր, որ անգամ մ'ևս
հաստատուի այն սկզբունքը
թէ, ապօրինաւոր միջոցներով
նպատակի մը հասնիլ ուղղ
մարդը, շատ անգամ կ'կորսնցը-
նէ ու Հյաշտիլ, ինչքան ալ
իրաւացի ըլլայ իւր նպատակին
մէջ:

Հետեւեալ զգայուն յօդ-
ուածք, զոր Առաքաղարէն զըր-
կած է մեր ուսումնական երի-
տասարդներէն մին, արժան կը
համարիմք մօտ առ մօտ հրա-
տարակել ի խրախոյս:

ԱՆՅԵԱՆՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՅՆ
Ա.

Ժամանակի արագ ընթաց հո-
տանք իւր ահեղագոյ ալիներով
կառնու կտանի 2 մեծ թուա-
կաններ՝ 77 և 78, այն մեծ
երողութիւններով համակ ծան-
րաբեռնեալ թուականներն կա-
նու կտանի անցելոյն ահագին
տուճարին մէջ արձանագրելու:

այն մեծահատոր մատենի մէջ,
յորում մարդկութեան համայն
տարաք պատկերացած են:

Դժխեմ 77ը պատերազմի
թուական էր, հոն մարդը ճա-
կատ առ ճակատ կ'բաղխի մի
սեգամ ևս, արիւնխախտ մար-
դիկ վարագոյրը կ'վերցնեն
խուլ ճոխնչով և մարդկութեան
տխրատեսիլ ողբերգութիւնը
կ'սկսի աշխարհի թատերաբե-
մին վերայ, առաւել արտասուք
կորզելու քան ժպիտ խելու:

Երկու մեծ պետութիւններ
յասպարէզ կ'լնէն հրացայտ ա-
յերով, սպառնական դէմքով,
ահաւելի կերպարանքով, ինչ
կամին դժբա, — Չիրեար բղբի-
տելու պատասխար միմիտնց սե-
րունդ ջնջել յաշխարհէ, մի-
մեանց յիշատակ և եթ բառնալ
յերկրէ: Ինչո՞ւ, — վստ զի,
մին քան զմիւսն առաւել երկիր
ունենայ:

Ոհ . . . քանի՞ օն ցաւալի ի-
րողութիւն, Աստուած իմ, հո-
ղազունդք՝ զոր տուեր է մարդ-
կութեան, իւրաքանչիւրին հա-
ւասարութեամբ վայելելու հա-
մար, աւա՛ղ, նոքա չեն կարող
զայն տակաւին բաժնել իւր-
եանց մէջ, աշխարհի սկզբէն ի
վեր կ'բաժնեն կ'բաժնեն ու
դեռ վերջին կայանք մի չկարեն
տալ այնմ:

Ազգերու այդ երկու մեծ
երկեցուցիչքը թուրքիա և
Ռուսիա, հրապարակ կ'գան
հրով ու որով կուսելու, մի սը-
նատի պատրուակաւ, այն կտոր
հողի վերայ, զոր բնութիւնն
զոր նախախնամութիւն տուել
է իրենց:

Ժողովրդեան այդ երկու
ներկայացուցիչք, իւրեան հրե-
ղէն դեղերու, իւրեանց արիւ-
նածարաւ սուրբու ծայրեն
զրիլ սահմանին, աշխարհակա-
լութեան անյագ տնիչ զնոցա
թող չտայր դուրար առնուլ
մի վայր, իւրեանց զէնքով ու
զօրութեամբ սահման կ'դնեն
այս աշխարհի վերաբերեալ հո-
ղի վերայ:

Շրջադարձ գահերու վե-
րայ բազմած, կարելի է միթէ
մտքէ անցնել, որ այդ պերճ
կայսերք, երեանին կէս մի թըթ-
ուեցուցած, ամենայն սառնու-
թեամբ գիտեն պատերազմի
օտակալ տեսարանը, միշտ ան-
համբար սոլասեն պատերազմի
վախճանին, հեռագիրք ու
սուրհանդակք շարունակ լուր
տան, թէ որ կողմ տուվեց,
թէ որ կողմ շահեցաւ: Մենք
ընաւ երբեք չեմք խորհրդ այս-
պէս:

Ռուսիան աշխարհ դղրեց,
իւր շիփոր օդն ալեկոծեց, ա-
մենուրեք հալածեց իւր քաղա-
թիւն, գոյնաւոր գովեստի ներ-

քող ներքոյն վերայ բարդուե-
ցաւ, և ինքն Ռուսիա, քաջա-
մարտիկ զօրաց ու զօրապետաց
վերայ դնելով իւր յոյսը, սու-
րբ մերկացաւ վերստին և օգի
մէջ ծածանեց զայն, որպէս
թէ արեւէն փայլ ու ճաճանչ կը
հայցեր, այլ նա մի տխուր ու
նարկ ձգելով յայնմ, սքօղեց
անդէն զիւր դէմը տխրազգե-
ցիկ թուխամպոց գէգերու ներ-
քեւ:

Երանի՛ քեզ Ռուսիա, կան-
խատեցած նպատակիդ զարկի-
ր շնչաւի, եթէ իրօք յառնու
Քրիստոնէից ազատութեան պա-
տերազմ հրատարակեցիր: Այլ
մի գուցէ սխալ ըմբռնած ի-
նիմը թէ միշտ երկրակալու-
թիւն եղած ըլլար քո ամենա-
մեծ բաղձանք, ինչ և իցէ, ա-
ռիւր ինչ որ սիրեցիր, դրաւե-
ցիր ուր որ ուզեցիր, «սահմանք
քաջաց» զէնք իւրեանց» առա-
ջիր:

Քրիստոնեայնե՛ր կուզես
ստրկութեան լուծէն փրկել,
գերութեան առաւապանքէն
հանել և զանոնք ազատ ինք-
նիշխան կացուցանել: Լաւ, այլ
է՛ր ուրեմն ժողովրդեան անմեղ
զաւակներու նուիրական կեանք
կ'ընտարարի դեռ ևս: Դու
քաջ գիտես արդէն որ մարդը
քրիստոնեայ լինելէ յառաջ
մարդ է, կրօնք ունենալէ յա-
ռաջ կեանք ունի, և ունէ պի-
տութիւն պարտի նախ կեանքն
ապահովել պաշտպանել, ապա
կրօնքն:

Հարիւր հարիւրի վերայ, բիւր
բիւրի վերայ կ'ջորդուին, որ-
պէսզի քրիստոնեայնեք ազա-
տին, այդ ինչ անհասկանալի
բարեօրոտութիւն, ինչ տարօրի-
նակ գործողութիւն:

Անհամար ընտանիքներ թըշ-
ուառութեան կ'մատնուին բող-
մաթիւ գերդատառներ չըթա-
ւորութեան կենթարկին, ազգ-
ապգի դէմ մարդ մարդու դէմ,
ծղբայր եղբօր դէմ կուտի կը
դիւրան, մեղ անհաւատութիւն
թէ այս օրինակ իրողութիւնք
փառք ու մեծութիւն համար-
ուին Պետութեանց համար:

Ո՞վ չգիտէ թէ, աշխարհի
ամենավտար տէրութենէ սկրս-
եալ մինչև ամենամեծ կառա-
վարութեան ներքին փափաքն
է միշտ տիրապետութեան հա-
կիր, սակայն... չ'հոգնեցա՞ն
տակաւին այն անիծեալ սուրբ
շարժելէ, չ'յագեցա՞ն սրբօք
անմեղ արիւն թափելէ, չ'ըշ-
տացա՞ն սրբօք մարդոց կեանք
քեր խելէ:

Բայց պէտք է գիտնալ որ
ամեն գործ իւր արժանի հա-
տուցումն պիտի ունենայ թո՛ղ
տեսնեն սա զօրականին տխուր
վիճակը, նա անկամ է պատե-
րադի դաշան արեան ծովու

մէջ, անէ՛ծք ու նո՞ւրբ...
քէ այդ աներաւութեանց բնո-
ղէմ, աչինս յերկինս ի վեր յա-
ռած Արդարութիւն և իրա-
ւունք կ'պահանջէ, վրէ՛ժ վրէ՛ժ
կ'մանչէ, և սոսկալի հայհոյան-
քով զմարդկութիւն կ'թնամա-
նէ: Թող գիտնան որ նորա հա-
ռաչ ու անէ՛ծք պիտի հասնին
զերթ մի շանթ, ու նոցա սրտի
անդարդութիւնը պիտի վրդ-
վեն, նորա բողոք ու նղովք ա-
նոնց շուրջը թափառած խղճի
խայթ պիտի լինին ժամանակը
նորա ջիւղարեան մէն մի շի-
թով մարդասպանութեան սեւ
դատակնիք պիտի դրօշմէ նոցա
ճակտին, և ապագայն, անտա-
րակոյս մի օր, պիտի գայ սրբել
մարդկութեան այդ ամենամեծ
նախատինքս Քայլեմք:

... խմբագիր

Արմաշու վանուց արժանի
յիշատակ Մուրաթ վարդապե-
տի աշակետներէն Նիկոլիդայի
Յովհաննէս Բարսեղեան բաղ-
մարդիւն դաստառուն Բարձր,
Սրբազան Պատրիարք Հօր և
Ազգ. կրօն, պատկառելի ժողո-
վոյ ընտրութեամբ, արժանի
դատաւած է կուսակրօն քահա-
նայութեան Ս. կոյման:

Որոյ ձեռնադրութեան և
օծման արարողութիւնը պիտի
կատարուի յառաջիկայ կիրա-
կէիս յիսթէնիա Ս. Կարապետ
եկեղեցւոյ մէջ ի ձեռն Ամեն.
Խորհեան Սրբազան Հօր: Որոյ
վասն խնդրեմք որ Ձեր (Արա-
գիր) պատուական լրագրոյ մի-
ջոցաւ բարեհաճիք ազգարարիկ
զայս ի դիտութիւն բարեպաշտ
ազգայնաց:

Մեամք Բարդուղիմօս

ի Դիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Առեւտրային Առեւտրային

Աշխարհային Միութեան Սեպտեմբ.

Ղաղաղութեան Պաշտօնական

1878 հոկտ. 31

Իսթէնեա

ԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՑ ՎԱՐՓԱՐԱՆՅԻ

ԵՖԷՆԻ—ԳԱՐՈՒ

... խմբագիր

Յառաջիկայ կիրակէ օր
նոյմ. 5 ժամ 6ին յիշեալ վար-
ժարանիս մէջ Ազգ. հանճարա-
ւոր գրագէտներէն Մեծ. Սիմօն
էֆ. Յէրէկեան պիտի ատենա-
խօսէ հետեւեալ կարեւոր նիւ-
թին վերայ թէ.

Ի՞նչ է ՀԱՅՈՑ ՃՇՄԱՐՏԱՊԷՍ

ՊԵՏԷՐ

Կենդանի Ձեր Մեծապատ.
ուսի՛կնէն որ ի գիտութիւն
յառաջադիմասէր ազգայնաց և
ի խրախոյս երկսեռ ուսանողոց
բարեհաճիք Ձեր պատուական
թերթի միջոցաւ հրատարակել:
Անձկանօք ողջունելով զՁեզ.

Մեամ աղօթարար

Խնամակալ

Յոսէփ Վ. Դիմապետ

1 հոյմ: 1878

ԵՖԷՆԻ—ԳԱՐՈՒ

Հայաստի գործակալութիւնը
գործունեացանէ թէ 2 օրէ ի վեր
հեռագիր չէ ստացած, վալո-
նայի ճանրով եղած հեռագրա-
գծերուն խանգարմանը պատ-
ճառաւ:

Հրաման տրուեւ է որ հեռա-
գիրք Օտէսայի գծին ճանրովը
ղրկուին:

ԴՐԱՍԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ 42.28

Թղթադրամ 337.20

Բումէլի 45.75

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒԿԵՐ

Բ. Դուռն առաջարկելով
Ռուսաց դեսպանին որ Մակե-
դոնիոյ մէջ Պուլկարաց խժդը-
ժութիւնները քննելու պաշտօ-
նով յանձնաժողով մը կազմուի,
Հօպանօֆ իշխանը այս առաջար-
կութիւնը մերժեւ է:

—Կ. Պոլսոյ շուրջը ամբու-
թեանց գծին շինութեանը վրայ
7 անգղիացի զննչապետ դրուեւ
են Պէյքըր բաշայի կողմանէ:

—Ասիական բարենորոգմանց
ճրագրին քննութիւնն աւար-
տած ըլլալով այս օրերս Բ. Դուռ-
նը պաշտօնադէս պիտի ծանու-
ցանէ անգղ. դեսպան Սըր Լա-
յարտի թէ յիշեալ բարենորոգմանց
օրէնքներն նախ Առիւթի սրբա-
ւառաց մէջ գործադրութեան
պիտի դրուին, Կ'հաւատեն
թէ Դուռն այս մասին երկու
դաւառ ցոյց պիտի տայ, մէկը
Սուրէայի և միւրը Կարնայ գա-
ւառները:

—Վեհ. Սուլթանը դշ. օր
իւր ներկայութեան ընդունե-
լով մասնաւորապէս Ղազի Օս-
ման բաշան և Բէշիշայի մէջ գե-
րի ինչով պիտի գործող
130ի չափ բաշաներն ու սպայ-
ներն, իրենց քաջութիւնը գո-
վելէն յետոյ յատկապէս Բէշի-
շայի պահպանութեան համար
նոր շինել տրուած միտաներէն
մէկ մէկ հատ շնորհեւ իւրա-
քանչիւրին: Այս միտաներուն
մէկ երեսը «ուստական պատե-
րազմ» և միւս երեսն ալ «Բէշի-
շա» բառերը տպուած են եղեր:

—Իբրև ստոյգ կ'հաւատեն
թէ Կարնայ կուսակալ Խանայիլ
Հոգգը բաշա, ինչ ինչ իրաց
պատճառաւ մայրաքաղաքս
կանչուեւ է:

—Արեւելեան Բումէլիի կաղ-
մակերպութեան համար հոս
Բ. Դուռն կողմանէ պատրաստե-
ւած ճրագիրը, որն որ նախնի
վիլայէթի օրինաց ոգւոյն վրայ
շինուած էր, բարեկամ մեծ տէ-
րութեանց մէկ քանիին փոխա-
նորդացը դիտողութեանը վրայ
վարկաբանութեան ենթարկուեւ է
ուրիշ ձեւով նոր մէկ վարչական
ճրագիր մը շինելու համար:

—Շամի Տրդ. զօրաբանակին
սպայակոյտէն Յէրիք Գեաղիմ
բաշայի երէկ ասկէ հեռագրու
հրաման զրկուեւ է որ անմիջա-
պէս ԵՖԷՆԻ Դրդ. զօրաբանակը
երթայ, ԵՖԷՆԻ արտաք. ցեղե-
րուն մէջ, Նէճաի կողմերը, ո-
րոյ շատ չքներ զսպալիք, ծա-
գած ապստամբութիւնը կ'շա-
րունակէ օսմ. կուսակալութեան
դէմ: Ապստամբաց նպատակին
մէջ Բ. Դուռնը դատուելով, Ե-
գիպտոսի հետ միանալու փա-

փաք մը կ'նշմարուի եղեր, և
նոյն կողմի սրբաները տաճկաց
հաւանէ անուր կ'տան եղեր, որ
այս տեղի տաճկաց գործածած
Կեմալ բառին կ'համապատաս-
խանէ:

—Երէկ աւստր. շոգենաւով
վաշտ մը զօրք Վալո զրկուեցաւ:

—Այս գիշեր Էյուպի թա-
ղը հրդեհ պատահելով, ծովե-
զերքին մօտ ճապարհահանէի ար-
քունի գործարանն այրեցաւ:

—Երէկ Բ. Դուռնը մեծ ե-
պարդոսին նոխադահութեամբ
բթ. խայրէտտին բաշա, խարի-
ճիէի խորհրդակներ և Ներքին
գործոց ու Գանձուց պաշտօն-
եայք ժողովի գումարուելով,
գանձային խնդրոց վրայ մինչեւ
երեկոյ խորհրդակներ են:

—Ռուսիոյ գանձուց պաշ-
տօնեայն Յո միլիոնի փոխառու-
թիւնն յաջողցնելէ յուսակտուր,
ձեռնունայն Բէթրապուրկ դար-
ձեւ է կըսէ Պէրլինի հեռագիրը:

—Այս շարժու նաւահան-
դիտտ հասնող ճարձի պա-
տերզմ. շոգենաւուն հրամանա-
տարն ու սպայքը, անգղ. դես-
պանին թարգմանին միջնորդու-
թեամբ ասիի օր Եպարդոսին
ներկայանալէն յետոյ, Սպարա-
րապետութեան դուռը և Նա-
ւարան ալ երթալով Սպարա-
պետին և Գաբտան բաշային ալ
այցելութիւն տուեւ են:

—Հօովի կղերական թերթ
մը կըսէ թէ Պապը հրահանգ
ղրկեւ է Պոլսոյ իւր նուիրակին
և Հասուն գերապաշտաին, որ
Քիւբէլեան հայ կաթողիկոս
հետ տիրով վարուին, ասոնց հը-
նաղանդութիւնն ու միութիւնը
գիւրացնելու համար:

—Երէկ հեծեալզօրաց դու-
մարակ մը և խել մ'ալ թըն-
թանօթ Սիրքէճիէն երկաթու-
ղիով Չաթլաճա զրկուեցաւ:

—Մաքաւարաց սակագնոց
նկատմամբ Պ. Պորտեանայի յայտ-
նած սխալմանը վրայօք Գեաղի
բաշայի այս անգամ Բ. Դուռն
տուած տեղեկագիրը կըսէ թէ,
այդ բանն արդէն ժամանակին
իմացուած և Անգղիոյ ու Բ.
Դուռն մէջ բանակցութեանց ալ
նիւթ ըլլալէն յետոյ, այն ա-
տեն Բ. Դուռն տուած մէկ որոշ-
մանը վրայ, որոյ թղթերը ցարդ-
կեցած են, արդի սակագնոյն
համեմատ վաճառքներէն մաք-
սատուրք առնուիլը շարունակ-
ուեւ է:

—Քօնեայի գաւառին մէջ
սոսկալի թիֆօ մը ճարակելով,
կուսակալը հեռագրաւ բժիշկ
և դեղ զրկուիլ խնդրեւ է:

—Լանարայի հեռագիր մը
կ'ձանուցանէ թէ պաշտօնէու-
թիւնը իր մէջ տարակարծիք
գտնուելով, չպիտի կրնայ Աֆ-
ղանիստանի դէմ անմիջական
շարժում մ'ընել որոշել Պիքոնո-
ֆիլտ հասարակաց կարճէքը
Ռուսիոյ դէմ գրգռուել կ'ձգնի,
իսկ ապարդիւն կ'մնայ ճիգը,
իսկ միւս պաշտօնեայք համա-
կարծիք չեն Պիքոնֆիլտի:

Անգղիոյ պաշտօնէութեան
այս անորոշ և վարտաւար ըն-
թացքը տեսնելով, Հնդկաստանի
փոխարքայն ալ որ անմիջապէս
Աֆղանաց վրայ քաշելու կողմն
է, հրաժարուեան պիտի տայ և
զեր:

—Ռմբաձգութեան նորա-
հաստատ վարժարանը այս ԴՆ-
որ բացուեցաւ խառնակի Գուս-
պարհանէի գորանոցին մէջ։
Սոյն վարժարանին տնօրէնու-
թիւնը յանձնուեր է Յէրիք
Թէվիթիք բաշալի, որ Ամերիկա
կ'աւանդէր ղէնք քննելու համար։

—Թղթաբարձին բարձմանը
համար Ղալաթիոյ սեղանաւոր-
ներէն ալ նպատակ ժողովելու նը-
պատակաւ նոր յանձնաժողով
մը կազմուեր է։

—Երեկ առաւօտ հեռագրի
չդոյուլեան պատճառն է եղեր
ԴՆ. էն եշ. լուսնալու գիշերը
պատահած մէկ փոթորիկը, ու-
րոյ վրայ Մանասթըրէն անդին
գտնուած հեռագրական գծե-
րը խզուած ըլլալով, վաղոնայի
ճանքով հաղորդուած եւրոպա-
կան հեռագրիք հոս չեն կրցեր
հասնիլ։

ԲԱՆԱԼԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՐԵՑ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Ահաւասիկ գեղեցիկ մեթոտ մը
Մամուրեան էֆէի աշխատանքու-
թեամբ մուտ գտնելով մայրենի լեզ-
ուի ուսման մէջ, կ'աւանդորդէ ա-
շակերտները շարադիր լինելու, չըս-
պանելով որ անոնք քերականութեան
տաղտկալի շրջանէն անցնին։

Այս գրքովը Զմիւռնիոյ Տէտէ-
եպն եղբարց տպարանէն է լոյս ըն-
ծայուելով կը ծախուի Եէնի-ճամի,
Զիլիկիրիէր ճատտէսի թիւ 2, Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով։ Գին 50 սանթիմ։

ՆՈՐ ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կ'ծախուի Գին 20 վարա մէճիտ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՅՈՅՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱԴ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Գին 40 վարա մէճիտ

ՏԻՐԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ

36 կենդանագիր պատկերներով
գարգաբաւ սոյն ընդածակ օրացոյցը
լոյս է բուռն օրացոյցէն կ'պարունակէ
նաև վերջին Ռուսո—Տաճկական պա-
տերազմին համառօտ պատմութիւնը,
ստորջառակաւ ամենակարեւոր
գիտելիքներ, բարոյական սկզբունք,
ներ, խոյթման և սրբաժի գեղեր,
վնասակար ճճիներ ջնջելու կերպեր։
Ատենց մէ զատ ազգային նշանաւոր
բանաստեղծ Գամառ Բաթիկայի
«Հայերու թուրք» վերնագրով մէկ
չնայարահիկ ոտանաւորը։

Կ'ծածուի Զարգաբեան վաճա-
ւատունը, Սուլթան Համամ փողոց,
Աշըր Էֆէնի խանի գիմաց, թիւ
12 և գրավաճառաց քով։

ՊԱՏԱՌԻԹԻԻՆ

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Երեսօրէնայ Միաբանութեան

Ս. Յակոբեանց տպարանէն այս
անգամ մաքուր տպագրութեամբ է
լոյս ընծայեալ այս գործը, որ 526
երեսէ բաղկացեալ գիրք մն է, Հին
Կտակարանի պատմութեան գլխա-
ւոր ու երեսելի անցից ուսմանը մա-
սին վարժարանաց ու նախակրթա-
րանաց մէջ յաշտութեամբ գոր-
ծածուելու ընտրութիւն և արժանիք
մը ունի։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց
քով, ի գին 7 ՂՆ ուղ ղրամ։

ՀՈՐ ԴՊՐՈՅ ԱՂԶԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

Այս գործը վերստին պիտի
բացուի Սեպտեմբեր 8/17ին Իս-
կիւստի, Սէլամազ Թաղը, Հայոց
եկեղեցոյն մօտ, Քիւրքէի պաշի
փողոցը թիւ 16 հորալէն յարմար
եւ գեղեցիկ տան մէջ։

Գարոցին լեզուն Անգլիերէն է։

Առողջութեան եւ հանգստեան,
ինչպէս նաև դաստիարակութեան
մէջ յառաջդիմութեան համար
գարոց մեծամեծ առաւելութիւն-
ներ ունի։ Անոնք որ այս առաւելու-
թիւնները ստուգել կը փափաքին
կրնան աշխատել գալ եւ տեսնել
շարժումն մէջ որ օր օր կ'ուզեն,
բաց ի կրիակի օրերէ։

Մ Ա ի Ք

Գեղերթիկ աշակերտաց համար
տարին 28 լիւրա։ Յորեկուսն աշա-
կերտաց համար տարին 6 լիւրա։
Գաշակի համար տարին 6 լիւրա։

Շատ փափաքելի է որ վարժա-
րանը ընդունուի ուղղող աշակեր-
տուհիք ներկայ գտնուին շրջանին
առաջին օրը։

ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ՏԱՐԻՈՅՆ

Երեսօրէնայ միաբանութեան
վանքէն է լոյս ընծայուած է յա-
ռաժիկայ տարուան Օրացոյցը, որն
որ մեր ազգին սովորական տօմարէն
և աստղաբաշխական երևութից գի-
տելիքներէն ու ծանօթութիւնէն զատ
կ'պարունակէ նաև աշխարհի նշա-
նաւոր անցից ժամանակագրութիւնը
և քաղաքական ընդհանուր հանդի-
սաւոր տօնախմբութեանց ցանկը։

Կ'ծախուի բոլոր գրավաճառաց
քով ի գին հարիւր վարա։

ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յորեկուս յերեմիա Գահանա-
յէ Խառնիկի։ Կ'գտնուի պմեն
գրավաճառաց խանութ։

Գին երկու դահկան

Ղալաթիա ԵՇ. 2 Նոյմ
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ՍՐԺ.

Բաց	12.25
Գոց	12.34
Բարձր գին	12.39
Ցած գին	12.23
Թղթաբարձ բաց	337.20
Բարձր ցած	337.20
Ժամը 14	336.00
Փոխ. 63ի	Փր. 070.00
» 65ի	» 074.00
» 69ի	» 070.00
» 73ի	» 064.00
Գանձատու	21.50
Սօսիթէ Ժէնէրալ	4.35
Սօսիթէ Օթոման	3.00
Պանք տը Բոնսթ.	6.10
Քրէտի Ժէնէրալ	5.00
Թրամիէյ	1.50
Բում. Երկաթուղի	47.00

ԸՆԹԱՅԻՔ ԴՐԱՄՈՅ

(0-1. 100 100 100 100)

Անգլ. անկի	109.18
Գաղչ.	87.18
Բօլ	89.18
Քարպօն արծաթ	16.20
» Թղթադրամ	09.00
Քրէմից	51.10
Հինգնոց	19.00
Մէթալիք	20.30
Ճերմակ մէճիտ	06.35
Պղինձ	178.20

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ

ԳՏՆՈՒԱԾ ՈՒ ՓԱՆԱՍԵ

Կոչուած ցաւի գեղը բոլորովին
բուժեցնելու է բազադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գոր-
ծածուի ու բաղմաթիւ ցաւեր ու հի-
ւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ։
Ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամեն տեսակ Գօլի, Բատմոք-
սի, մէլքի կամ միջիններու ցաւեր.
ու նաև Թանչք, Քօլերա և այլ ա-
մառուան հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս գեղէն խմելու են հե-
տեալ կերպով։ Կէս դաւաթ ջուրի
մէջ, գիր պարի մը զրգալէն աւելի
շաքար, վրան լեցուր անուշի գրգալ
մը փանասէ աղէկ մը խառնէ ու
խմէ։

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ռուեցքի համար գեղը վերայիշեալ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ այն բաղադ-
րութեան խմէ։ Յօդադրուի, Բիւմա-
թիլմի, Ուրքի ցաւի, Ստամբուլի ու
տեսակ տեսակ կանակի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանասէ քսելով աղէ-
մը շփելու է։ Այլուցի ցաւի համար
քիչ մը բաղալակ փանասէ մէջ
թաթիլով ցաւած ախտային վրայ
գնելու է։

Ամեն տեսակ երրորդ ցաւի մը հա-
մար դուրսէն փանասէ քսել հարկ
կրլայ, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւե-
լի շուտ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոց սպառած կամ ճմուռ-
ած տեղերը բժշկելու համար փան-
ղը պատահածին պէս փանասէին
վրան աղէկ մը լեցնելու է։ Գտնա-
կով և լին. կտրուած վերքերը բժշկե-
լու համար, արիւնը չարած շուտով
մը վերքը կտրելու և կապին վրայէն
փանասէ լեցնելու է միջիններու մը

Թրջի փանասէն նաև արեան շրջա-
նը նորագոյնէ ու բոլոր բնութիւնը
կը գորայնէ։
Այս գեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարեմք, գործածողները զայն
միշտ կը գողեն, ուզողը կրնայ ան-
ձամբ փորձել. գինն աժան է։ Կը
ծախուի Միւնասեան և Ընկերաց Ա-
մերիկեան վաճառատունը որ է Ղա-
լաթիա Կ. Պօլսոյ

ՊԱՏԱՌԻԹԻԻՆ

ԵՐԱՅՈՅՑԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ

ԳՐՈՒ ՍՈՒՆՈՒՐՈՍԻ

Թաթիլայ Ե. Մ. Ս.
Սոյն պատմութեան երկրորդ
և վերջին հատորն ալ իզմիրի
Տէտէեան եղբարց տպարանէն
լոյս ընծայուելով, կ'ծախուի
Եէնի-ճամի Զիլիկիրիէր ճատ-
տէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան
գրատունը, և ուրիշ գրավա-
ճառաց քով։ Գին 1 Փրանք 25
սանթիմ։

ՄԵԹՈՏԻ ՎՐԱՑ

ԳՐԵՑ

Գ. ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆ

Արեւելեան քերական ճարտար-
ւոյն
Սոյն առաջին հատորը որ 163
երեսէ կը բաղկանայ, Եզմիրի Տէտէ-
եան եղբարց տպարանէն է լոյս ըն-
ծայուելով կը ծախուի Եէնի-ճամի
Զիլիկիրիէր ճատտէսի թիւ 2 Ս.
Ղուկասեան գրատունը եւ ուրիշ գը-
րավաճառաց քով։

ՀԱՄԱՌՈՑ

ԸՆԴՀ. ՊԱՏԱՌԻԹԻԻՆ

ԳՊՐՈՅՑ ՀԱՄԱՐ

Մամուրեան էֆէնի յօրինած
և իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպա-
րանէն է լոյս ընծայուած սոյն ընտիր
գործին երկրորդ մասը, այն է Մի-
չին Գարու պատմութիւնը որ 508
երեսէ կը բաղկանայ, Պօլսո հասած
ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ճամի,
Զիլիկիրիէր ճատտէսի թիւ 2, Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով։

Գին կազմեալ օրինակին 4 ֆը-
րանգ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս.

Սոյն փոքրիկ երկասերութիւնը
որ եղբարցական սիրոյ ձօն մ'է, կը
պարունակէ գողտրիկ խորհրդածու-
թիւններ, որ պատիւ կը բերեն երի-
տասարդ հեղինակին։

Կեդրոնատեղին է Սրապեան
Պաղտատար աղայի գրատունը Մէր-
ճան փողոց, և գտնուի նաև բոլոր
գրավաճառաց քով։ Գին մէկ հինգ-
նոց թղթադրամ։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՏՕՄԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՁԻ ԿՐԿԻՆԱՏՈՒՄ ՍՐ. ՈՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵ

Փոխանակագրի, հաշուեցոյցի, բեռ-
նագրի, վարկադրի, հաշուեթացի
և այլոց ձևեր և օրինակներ։

Ի ՊԵՏՍ

Վարժարանաց և վաճառականաց

Ի

Ն- ՏԻԻՉԼՆՃԵԱՆԷ

Տպագրեալ արդեամբք և ծախեալ
Մ. Տիգրան էֆ. Գարակօզեանի։

Կեդրոնատեղին է Պօլսո Մէր-
ճան շարը թիւ 55 Սրապեան Պաղ-
տատար աղայի գրատունը։ Բերոյ
Մ. Վայոի գրատունը եւ ուրիշ Հայ
գրավաճառաց քով։

Գին կազմեալ օրինակին երեք
քառորդ մէճիտ։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՃԵԱՆԷ